

Is de risicoregeling altijd van toepassing?

Een 'RAWeetje' uit de serie met veel gestelde vragen van RAW-gebruikers.

Prijzen van brandstoffen en bouwmaterialen veranderen met de tijd. Deze kunnen stijgen of dalen. Loonkosten stijgen doorgaans elk jaar in meer of mindere mate. Hoeveel is vooraf nooit bekend. Van een aannemer wordt verwacht dat hij bij inschrijving rekening houdt met het risico van wijzigingen in kosten die optreden tijdens de uitvoeringsduur van de overeenkomst. Met de risicoregeling kan de aannemer dit risico tot een minimum beperken.

Het doel van de risicoregeling is de omvang van risico's die na datum van aanbesteding ontstaan door loon- en prijswijzigingen, te beperken en op een eenvoudige manier te verrekenen. Hiertoe worden de ontwikkelingen van loonkosten, brandstofprijzen en bouwstofprijzen in de markt gevolgd en verwerkt in indexen ten behoeve van de risicoregeling.

Het gaat hierbij duidelijk om een beperking van het risico en niet om het wegnemen daarvan. Dit laatste zou in veel gevallen een te omvangrijke administratie en documentatie verlangen die niet meer in verhouding zou staan tot de te verrekenen bedragen. De risicoregeling moet dan ook eenvoudig toepasbaar zijn, zonder dat dit leidt tot administratieve lasten.

De risicoregeling maakt deel uit van de RAW-systematiek en is opgenomen in de Standaard RAW Bepalingen (hoofdstuk 01 paragraaf 04). Overigens is de risicoregeling voor RAW-raamovereenkomsten uitgesloten. Voor RAW-raamovereenkomsten zijn keuzebepalingen voor indexering opgenomen in de Catalogus Bepalingen in paragraaf 01.21.

In de risicoregeling wordt onderscheid gemaakt tussen de verrekening van wijzigingen in loonkosten, prijzen van brandstofgroepen en prijzen van bouwstofgroepen.

1. Loonkosten

Vooraf moet bekend zijn welk percentage van de aannemingsom uit loonkosten bestaat. Dit percentage (het loonkostenbestanddeel) moet in het bestek worden vermeld. Voor de bestekschrijver zijn hiervoor standaardteksten opgenomen in de RAW-Catalogus bepalingen.

Verrekend wordt met behulp van één loonkostenindex, die geldt voor alle categorieën werknemers. De ontwikkelingen in de loonkosten voltrekken zich geleidelijk en zijn op korte termijn min of meer voorspelbaar. Daarom worden wijzigingen uitsluitend verrekend indien en voor zover de uitvoeringsduur van het werk langer is dan één jaar.

De loonkostenindex is niet alleen afhankelijk van de ontwikkeling van cao-lonen, maar wordt voor een belangrijk deel beïnvloed door wettelijke regelingen, zoals de afdracht van premies sociale lasten en pensioen.

2. Prijzen van brandstofgroepen

Dit betreft de verrekening van gasolie en elektriciteit. Bij gasolie wordt onderscheid gemaakt tussen twee brandstofgroepen, te weten:

- 01 gasolie met hoog accijnstarief;
- 03 gasolie exclusief accijns.

Brandstofgroep 02 voor gasolie met laag accijnstarief werd gebruikt tot en met december 2014. In januari 2015 is het laag accijnstarief als gevolg van een wetwijziging vervallen.

In het bestek wordt (worden) uitsluitend de brandstofgroep(en) vermeld die op het werk betrekking hebben. Daarbij wordt bij de in het bestek genoemde groep tevens het percentage van de aannemingsom vermeld

(het brandstoffenbestanddeel). Ook hiervoor zijn standaardteksten opgenomen in de RAW-Catalogus bepalingen.

Omdat de prijsontwikkelingen bij brandstoffen onvoorspelbaar zijn (stijging en daling), worden prijswijzigingen vanaf de datum van aanvang van het werk verrekend.

Net als het loonkostenbestanddeel, worden de brandstoffenbestanddelen door de opdrachtgever in het bestek vermeld. Als een inschrijver van mening is dat deze niet overeenkomen met de praktijk doet hij er verstandig aan daarover een vraag te stellen bij inlichtingen. De opdrachtgever heeft dan nog de mogelijkheid dit percentage in de 'nota van inlichtingen inschrijvingsfase' te wijzigen.

3. Prijzen van bouwstofgroepen

In een bestek kan sprake zijn van de levering van een groot aantal verschillende bouwstoffen. Om verrekening eenvoudig te houden, zijn in de risicoregeling slechts twaalf bouwstofgroepen benoemd die geacht worden representatief te zijn voor de gww-sector.

Verrekening van wijzigingen in kosten van bouwstofgroepen vindt uitsluitend plaats:

- indien in het bestek een afzonderlijke leverantiepost is opgenomen voor die betreffende bouwstof, bij voorkeur met vermelding van de bouwstofgroep waartoe deze bouwstoffen behoren. Speciale resultaatsbeschrijvingen van leveringen van bouwstoffen zijn hiervoor opgenomen in subwerkcategorie 01.04 in de RAW-Catalogus resultaatsbeschrijvingen.
- indien en voor zover de uitvoeringsduur van het werk langer duurt dan één jaar. Uitzondering hierop vormen de bouwstofgroepen 'Wegenbouwbitumen' en 'Bitumineuze bindmiddelen exclusief wegenbouwbitumen', omdat de prijschommelingen van deze van aardolie afgeleide producten op korte termijn groot en onvoorspelbaar kunnen zijn.

Het antwoord op de vraag of in RAW de risicoregeling altijd van toepassing is, luidt: 'JA' tenzij:

- het bestek anders vermeldt'. Het bestek kan echter ook een deel van de risicoregeling uitsluiten, bijvoorbeeld de verrekening van loonkosten en/of brandstofkosten);
- voor een bouwstof geen afzonderlijke leverantiepost is opgenomen in het bestek.

Let wel: het ontbreken van een loonkostenbestanddeel of brandstoffenbestanddeel in het bestek sluit de risicoregeling op dat punt niet uit. In het ongewisse blijft in dat geval welk percentage voor verrekening in aanmerking komt. Het onderbrengen van de levering van een bouwstof in een resultaatsverplichting 'Aanbrengen...' middels het kenmerk 'L' in de kolom 'Hoeveelheid ter inlichting' sluit de verrekening van prijswijziging via de risicoregeling van die bouwstof daarentegen wel uit.

Dit legt een belangrijke verantwoordelijkheid bij de besteksschrijver. Hij zal een zorgvuldige afweging moeten maken welke kosten voor verrekening in aanmerking moeten komen en de bijbehorende informatie op juiste wijze in het bestek opnemen. Een goede invulling van de risicoregeling zorgt voor een evenwichtige risicoverdeling tussen opdrachtgever en aannemer.

Voor het kunnen toepassen van de risicoregeling zijn indexcijfers nodig. Deze 'Indexen ten behoeve van de Risicoregeling GWW 1995' verschijnen maandelijks en zijn op basis van een abonnement bij CROW verkrijgbaar. Momenteel zijn er circa 700 organisaties die een abonnement bij CROW hebben afgesloten.

Hoewel de aannemingsovereenkomst formeel slechts de relatie tussen opdrachtgever en aannemer regelt, kan de risicoregeling ook worden toegepast in de relatie tussen aannemer en toeleverancier(s) of onderaannemer(s). Verder worden de indexen ten behoeve van de risicoregeling regelmatig gebruikt voor het indexeren van onderhoudscontracten, het maken van begrotingen en voor de verrekening in UAVgc-contracten. Bij dergelijke toepassingen van de risicoregeling zijn aanvullende (reken)afspraken nodig. De bepalingen in de Standaard RAW Bepalingen zijn gericht op het gebruik van de risicoregeling in RAW-bestekken.

Colofon

Deze publicatie is onderdeel van de reeks 'RAWeetjes'. Een serie met veelgestelde vragen uit de praktijk met een uitgebreid antwoord, gegeven vanuit de RAW-systematiek.

uitgave

Kennisplatform CROW, Ede

contact

Kennisplatform CROW
helpdesk@crow.nl

bestellen

Deze uitgave is gratis te downloaden via
www.crow.nl/vakgebieden/contracteren/raw/ondersteuning/raweetje